

Trolletale ved Ditte Strunge Sass, årgang '04

Det talte ord gælder

En studerende spurgte i 1950'erne den anerkendte antropolog, Margaret Mead, om, hvad det første tegn på menneskelig civilisation var. Margaret svarede, at det kunne findes for 15.000 år siden. Arkæologer havde fundet skelettet fra et menneske, hvis lårbensknogle var helet, *mens* de var i live. Hun uddybede, at dyr som brækkede en knogle, aldrig ville overleve, og at det helede brud var tegn på, at **nogen havde hjulpet nogen** med at overleve – Ifølge Margaret Mead var det **at bidrage til, tage ansvar for, og være til gavn for fællesskabet** der, hvor civilisationen startede.

Godmorgen Diple, Hørere, Heis, Bestyrelse, Gammel Herlovianere - Godmorgen Herlufsholm!

Vi er samlet her i stearinlysets skær for at fejre Herluf Trolles fødselsdag og for at fejre det fællesskab og det rum for uddannelse han og Birgitte Gøye grundlagde i 1565.

Men før vi går rigtigt i gang, så lad mig tage jer tilbage til november 2020, hvor jeg modtog en overraskende e-mail:

Kære Ditte

Vil du ringe til mig ved lejlighed?

Mvh

Torben von Lowzow

Forstander, Herlufsholm

På listen af uventede mails står denne ret højt. Jeg tænkte ærlig talt, at det var en fejl. Nysgerrigheden steg, og min mand overtalte mig til at ringe med det samme og opklare det store mysterie.

Torben tog telefonen, og forunderligt nok vidste han, hvem jeg var – altså var det den rigtige Ditte, han havde fået fat i, så langt så godt.

Samtalen forløb cirka sådan her:

Torben spurgte mig: "Vil du være Trolletaler i 2022?"

Til hvilket jeg tydeligt husker, at mit umiddelbare svar var: "Hvorfor?"

Det er nu lidt over tre år, to Corona nedlukninger, et par rektorer, forstandere, skandaler og nu, næsten også en regent, siden, at jeg talte med Torben, og mens jeg har haft tre år til at tænke over denne tale, er jeg vendt tilbage til dette "*hvorfor*" mange gange – Jeg er dog ikke længere i tvivl og er helt sikker på, hvad jeg vil tale med jer om i dag:

Hvad er det at være noget... for nogen?

Hvordan bliver vi nogen?

Og imens vi taler om det, vil jeg komme ind på "Hvad Herlufsholm er for noget" og "hvilken nogen en Herlovianer er?"

-

Mit navn er Ditte Strunge Sass. Jeg er ligesom jer en **"nogen"**. Jeg er nogens hustru, mor, datter, søster, ven og kollega. Jeg har en doktorgrad i Pædagogisk Antropologi og har forsket i uddannelse og medborgerskab. Min forskning har bragt mig vidt omkring. Jeg har arbejdet med uddannelse på folkeskoler, i gymnasier og på universiteter i England, Thailand og Danmark og har præsenteret min forskning på konferencer rundt omkring i hele verden.

I dag er jeg konsulent og arbejder med at gøre undervisere på Danmarks Tekniske Universitet så dygtige som muligt til at hjælpe studerende med at lære så meget som muligt. Jeg er Herlovianer, og jeg er årgang 2004 – så på en måde fejrer jeg også mit eget jubilæum denne tidlige morgen.

Det er helt utroligt underligt, at det er tyve år siden, jeg blev student, for når jeg ser jer gå ind her til morgen, føles det på én gang både som en evighed siden, at det var mig der sad på jeres bænke, og samtidigt som om det var lige før. Jeg husker tydeligt den usikkerhed og selvsikkerhed som på en og samme gang kæmpede om pladsen i mit hoved.

Jeg troede egentlig, at jeg skulle være havbiolog, da jeg startede her – som ti årig så jeg en dokumentar om Jacques Cousteau og blev fascineret af tanken om at udforske skjulte verdener under havets overflade. Men det blev andre skjulte verdener, som jeg endte med at udforske – for jeg er som sagt endt som antropolog, og det var Herlufsholm der ændrede min livsbane. Det skete da vi i *Theory of Knowledge*, læste en tekst om et eksotisk folk med mærkelige traditioner, som i virkeligheden handlede om os selv.

Teksten åbnede nye ukendte verdener for mig, nemlig alle de verdener som er lige her og nu foran vores næser, men som gemmer sig i mellemrummene og i alt det vi tager for givet. Man kunne måske endda sige at Herlufsholm er præcis sådan en verden... hvad ville I se, hvis I kiggede i mellemrummene, hvilken slags civilisation, hvilket fællesskab ville I få øje på?

-

Antropologer har beskrevet **det at lære noget**, hvad end det er at cykle, læse eller være en del af et samfund, som at flytte sig fra kanten af en cirkel ind mod centrum. At være dipel var også noget, man skulle lære, og mens det for mig var let at lære biologi eller psykologi, var det meget svært at lære at være Herlovianer, og jeg følte altid, at jeg var lidt på kanten og aldrig helt i centrum... jeg var pæredansk IB'er, jeg var dagelev, om morgenen arbejdede jeg på den lokale tankstation i Fensmark og skiftede fra min røde Shell uniform til min mørkeblå og grå Herlufsholm uniform. Hele min familie var glødende socialdemokrater, og i lang tid synes jeg ikke, at jeg passede ind – og det var ærlig talt drønsvært. På den ene side var jeg enormt selvsikker i mine politiske holdninger og min faglighed, på den anden side var jeg enormt usikker på, hvem jeg skulle være på Herlufsholm.

Men hvorfor var jeg egentlig så usikker og følte, at jeg hele tiden stod på kanten? Hvilken "nogen" er en herlovianer egentlig og findes en klassisk Herlovianer overhovedet?

Her kunne jeg godt tænke mig at lave en hurtig øvelse med jer...

- 1) Jeg vil bede jer om først at lukke øjnene og tænke i 20 sek "hvad er en herlovianer egentlig?"
- 2) Vend jer nu mod den person der sidder ved siden af jer, og brug 1 minut på at dele jeres tanker – jeg vil bede jer om at finde to-tre ord der beskriver en Herlovianer...

Jeg har forhørt mig i min omgangskreds, og nogle af de ord der kom frem, var:

Selvstændighed, Venskab, Tradition, Mod, Global Familie, Unikke, Dygtige, Disciplinerede...

Sammenfattet med de ord I nu også sidder med og selv har fundet frem til, understreger det min næste pointe, som er, at selvfølgelig passede jeg *også* ind. Jeg var og er Herlovianer - på min helt egen måde.

På trods af vores blå og grå uniformer, ligger vores styrke nemlig ikke i vores enshed, men i vores forskellighed. I dag er I mere diverse end nogensinde før – og derfor har Herlufsholm også potentialet til at være stærkere end nogensinde før.

På grund af vores uniformer og traditioner, kan disse forskelligheder forenes under en stærk sammenhængskraft, hvor fællesskabet fysisk manifesteres. Herlufsholm er i en brydningstid netop nu. På nogle områder skal vi genopfinde os selv, lave nye historier om, hvad Herlovianeren og Herlufsholm er, på andre områder skal vi holde fast i de styrker, vi har: vores forskellighed OG vores fællesskab, og dermed også vores traditioner og det der gør os unikke i det større landskab.

I statsministerens nytårstale understregede Mette Frederiksen, at en af Dronning Margrethes store styrker var, at hun gennem forandringer og omvæltninger har formået at værne om traditioner og dyder, mens hun har bevaret et internationalt udsyn og været et moderne statsoverhoved for et moderne land. Statsministeren sagde det så præcist: ”det er en balancekunst, som aftvinger både hengivenhed og respekt.” – og det er en balancekunst, som Herlufsholm netop nu skal gøre vores afgående dronning efter.

-

Da jeg gik her, startede en ny, ung lærer, som med sit enorme drive og store intentionalitet inspirerede min egen undervisningsstil mange år efter. Da jeg for en måned siden besøgte hende og igen stillede spørgsmålet: ”Hvorfor tror du egentlig, at det er mig der skal holde Trolletale?” insisterede hun på, at min egen rute gennem Herlufsholm, og livet efter Herlufsholm, netop er en vigtig del af den fortælling, Herlufsholm også er, fortællingen om hvad en Herlovianer også er – og selvfølgelig er det mig, der netop nu, skal holde denne tale. Så lad mig prøve at tage jer med ud på en rejse, en rejse hvor omdrejningspunktet er ”uddannelse” og motoren er motivation.

-

Motivation i uddannelse handler om ”oplevelsen af at mestre”:

Jeg er sådan en, der altid har vist, præcis hvad jeg ville... og så er jeg samtidigt sådan en, som hele tiden ændrer det, jeg gerne vil.

Den tendens begyndte længe før, jeg startede på Herlufsholm, men det der ændrede sig på Herlufsholm, var en tydelig forståelse af, at det ikke er hvorvidt man kender den præcise retning, der er alfa og omega, men intentionen om at **ville noget** og viljen til at arbejde hårdt for at opnå det. Min oplevelse i det almene danske uddannelsessystem var, at alle skulle presses igennem den samme pølsefabrik: lave de samme opgaver, have de samme muligheder. På Herlufsholm oplevede jeg at potentiale, indsats og belønning hang sammen. Herlufsholm blev min løftestang: her måtte man drømme, her måtte man være dygtig – også dygtigere end andre, her kom man fra hele verden, og hele verden åbnede sig for mig.

På Herlufsholm kunne jeg f.eks. give den en ordentlig skalle i 1.g og som belønning blive sendt til den anden side af jorden på udveksling i Australien.

Her var min bedste ven medstifter af ”Model United Nations” på Herlufsholm, i dag er han diplomat i Udenrigsministeriet.

Her fik en anden klassekammerat lov til at lave et forsøg i biologi til sin 3.g opgave omkring indtagelse af nikotin og tjære – dette indebar at han fik lov til at indkøbe tre kartoner cigaretter – og mens han nok røg en stor del af dem selv, forsker han i dag i cancer.

Man måtte mere på Herlufsholm, man kunne mere på Herlufsholm... hvis man arbejdede for det.

På DTU, hvor jeg arbejder nu, har vi netop en undervisningsfilosofi der hedder: Arbejd, Lær, Punktum - med det menes der, at det er den der arbejder, der lærer – altså at den studerende ikke blot skal være en passiv tilskuer, men en aktiv del af læringsprocessen. På Herlufsholm fik og får man lov til at arbejde hårdt, lære meget, og også forstå den større mening med læringen. Altså lærer man ikke blot for at *bestå*, men for at *forstå*.

Motivation i uddannelse handler nemlig også om, at man forstår meningen med det, man lærer.

Herlufsholm vil noget med den unge Herlovianer: "De gyldne kæder forpligter" sagde Herluf Trolle. Her er der en tydelig fortælling om, at der med privilegier følger et stort ansvar, på Herlufsholm skal man **være noget for nogen**. En af de udfordringer som skal imødekommes i den nye fortælling om Herlufsholm, er måske netop, hvordan man, *og om man*, kan fjerne det ene uden at give køb på det andet? Hvordan, og hvilke, privilegier der skal udtrykkes, er under forhandling - men viljen til at tage ansvar er tydelig, når man ser på alle de initiativer og projekter som Herlufsholm involverer sig i, projekter som netop hjælper jer med at *forstå* og sætte jeres læring i perspektiv: Round Square, SOS Børnebyerne, Duke of Edinburgh, talentkonkurrencer, Model United Nations, Frivillighedsugen... listen fortsætter.

Herlufsholm *er* ikke en almindelig, dansk skole, Herlufsholm er noget specielt. Når jeg taler med mine venner herfra, er dét med forskelligheden virkelig tydeligt. Alle har taget noget forskelligt med sig, afhængig af hvem de var netop på det tidspunkt, hvor de gik på Herlufsholm. For nogen var det det sociale, for andre var det et hjem, et sæt værdier, en arbejdsmoral.

Det jeg også har taget med mig, det som jeg husker skarpest, når jeg ser tilbage, er en uddannelse der rustede mig til at gå benhårdt efter det, jeg vil, også når det jeg vil, hele tiden ændrer sig, også selvom det nogle gange bliver hårdt og gør ondt. Jeg husker også det her med at privilegier forpligter. Jeg har ikke selv haft nogle kæder af guld med mig, men jeg, og mange af jer der sidder her i dag, har andre kæder – kæder lavet af potentiale, inden for sport, kunst eller kundskab. Når man har et potentiale, har man også et ansvar over for samfundet, og jeg oplever igen og igen når jeg møder mine klassekammerater, at de har taget det ansvar på sig og arbejder med ting der på forskellig vis er til gavn for samfundet, hvad end de er forskere, sygeplejersker, nødhjælpsarbejdere, diplomater... eller undervisere... og de gør det alle med flid, ihærdighed og intentionalitet.

På Herlufsholm kommer undervisere fra nær og fjern, fordi de brænder for undervisningen, og fordi Herlufsholm har rammer der tillader dem at gøre det de gør bedst: understøtte jeres læring.

Hvis I går min historie igennem i sømmene, vil I se, at mange af mine store livsvalg er blevet dybt påvirkede af dedikerede og dygtige undervisere:

Som nyklækket student flyttede jeg til Manchester og læste en bachelor i religionsvidenskab og antropologi. På det tidspunkt tænkte jeg, at jeg ville være krigskorrespondent, så jeg specialiserede mig i Islam og tog aftenkurser i arabisk.

I det sidste semester inden jeg blev bachelor, fik jeg dog en lektor der slog benene helt væk under mig. Hun så igennem dem der var gode til at sige tingene "på den rigtige" måde med "de rigtige" ord. Hun tvang os til at forstå, ikke blot gengive det vi havde læst. Hun var Pædagogisk Antropolog,

og hvor antropologi er læren om det der gør os til mennesker, er den pædagogiske antropologi læren om, hvordan vi bliver til de mennesker. Jeg var bidt, og væk var krigskorrespondenten, fremtonede den pædagogiske antropolog og en kandidatuddannelse inden for samme felt.

I løbet af min kandidat i London fik jeg en vejleder, som satte mig ned til en alvorlig samtale. Hun mente, at jeg spildte min tid på kandidaten og skulle gå direkte i gang med en ph.d. – jeg kommer ikke fra en akademisk familie og må indrømme, at jeg faktisk ikke helt vidste, hvad det var, jeg gik ind til, da jeg gik all-in på livet som forsker. Men jeg lærte undervejs og endte med en mursten af en afhandling om, hvad det betyder at være og blive velfærdsborger i den danske folkeskole.

Da jeg som 27-årig stod med en flot hat og et diplom i hånden: "Doctor of Philosophy", var jeg for første gang i mit liv helt og aldeles opbrugt – min kæreste, nu mand, og jeg rejste til Thailand for at få en pause – pausen blev dog kortere end forventet – efter et par måneder i det sydligste Thailand, søgte jeg og fik en ansættelse som lektor på Thailands mest prestigefyldte universitet i Bangkok.

Pludselig var det *mig* der var underviseren.

Jeg blev i Thailand i næsten 4år, og herefter fulgte nogle år på Århus Universitet, Københavns Universitet og nu Danmarks Tekniske Universitet. I dag er jeg stadig underviser, men jeg er underviser for underviserne, og jeg er meget optaget af motivation:

- Hvordan vi kan hjælpe de studerende med at opleve, at de mestrer noget?
- At der er en større mening med at bestå kurset Matematik 1 end bare at fortsætte på Matematik 2.
- Og sidst, men ikke mindst, så handler motivation også om **følelsen af at høre til...**

Og så er vi næsten tilbage, hvor vi startede. Når man går på Herlufsholm, er man **noget for nogen**, man tilhører et fællesskab der strækker sig langt udover jeres klassekammerater, som sidder omkring jer lige nu. I bliver en del af et samfund som var før jeres tid, vil bestå efter jeres tid og inkluderer alle de som er i jeres tid, mig inklusive. Så når I en dag, måske, kommer ud på DTU, så kom og bank på min dør – for vi er en del af det samme samfund: Herloviaer Samfundet.

Jeg begyndte denne tale med at fortælle en anekdote om en brækket lårknogle. Når man dykker ned i lagene af denne fortælling, finder man desværre ud af, at Margaret Mead højst sandsynligt aldrig sagde disse ord, samt at der muligvis ikke er gravet et 15.000 år gammelt skelet op med en helet lårbensknogle - eller at en helet knogle nødvendigvis betyder, at nogen drog omsorg for hinanden. Faktisk kunne en brækket lårknogle lige-så-vel være historien om menneskets voldelige oprindelse.

Som antropolog er det netop disse mellemrum og paradokser som jeg finder interessante. At der i en knogle kan findes flere og dybt modstridende fortællinger. Herlufsholm er også sådan en knogle, vi rummer mange historier, historier som kan virke modstridende, men de eksisterer netop, fordi vi er mange forskellige Herloviaere, og fordi Herlufsholm er noget forskelligt for alle os der har haft vores gang her.

Historier og informationer er kamppladser, hvor vores civilisation og eftermæle skabes. Hvad er det der gør, at nogle historier vinder over andre – og hvordan skal vi forstå og arbejde konstruktivt med den kompleksitet der er i vores fælles fortælling?

Svaret er *uddannelse*, svaret er dygtige lærere, arbejdsomme elever, en fremadskuende uddannelsesinstitution med fæste i historien, traditionerne og fællesskabet.

Kære Herloviaere, min opfordring i dag er trefoldigt:

Først: Arbejd – Lær – Punktum.

Dernæst: Vil noget med nogen, Vær noget for nogen...

Og sidst, men ikke mindst: Skab den gode historie, vær den gode historie; Historien om Herlufsholm til gavn for samfundet.